lombozata hasonló szerkezetü a „Thuja occidentalis"-éhez, tobozai kicsinyek és a mi vörösfenyőnkéhez hasonlitanak.

A nagyhirü Sequoia gigantea, (vagyis Wellingtonia, a mint angol, avagy Washingtonia, a mint amerikai növényészek keresztelték,) ennek egy ritkábban előforduló változata, melynek nehány csoportja Kalifornia déli részének belsejében a Sierra Nevada magaslatain találtatik. Mind a két Sequoia nemnek magvát szerencsés voltam Czapkay orvos honfitársunk készsége által, honositási kisérletek czéljából Amerikából megszerezni, s reménylem, hogy ezen kisérletek nem fognak egészen siker nélkül maradni.

Molitor Ágost.

Erdészeti jegyzetek Nizzából.

(1877. májusban.)

Nizza világhirü klimatikus gyógyhely, a hová betegek enyhülés vagy gyógyulás végett, gazdagok és előkelők pedig, többnyire az éjszaki tartományokból s ennek zord befolyása elől menekülve, szórakozni járnak.

Mint a városba benyuló Cimiez dombon ásatás közben talált Dianna templom és ó római fürdő maradványaiból következtetik, zarándokolt a hajdan e helyen feküdt Cemeneleum nevü ó római városba már a keresztényvilág kezdete körül a római arisztokracziából számos beteg és mulatozó. Hirét és folytonos gyarapodását köszönheti Nizza szép fekvésének és rendkivül előnyös klimájának. A város és környékének, az ugynevezett Alpes maritimes departementnak érdekes voltáról eléggé tanuskodik azon körülmény, miszerint a mai Olaszország alakulásakor az utolsó franczia császárság is igyekezett azt elnyerni, s hogy további emelte-

tésére is törekedett, ennek élő tanubizonysága azóta tett sok előnyös ujitás mellett, a Montboron hegynek sikerült beerdősitése. Ezen hegy a várost keletről környezi, és ezelőtt csak gyér legelőt adó kősivatag volt, mint az Alpes maritimes hegységének legnagyobb része még ma is az.

Az Alpes maritimes departementnak hegysége a földközi tenger szinétől éjszakkeleti irányban eleintén dombos, azután hosszu hátas előhegyekből fokozatosan egészen 3180 méter magas havasokká emelkedik, és a franczia-olasz határon vonuló Alpes Montagnes hegyláncz azon ágát képezi, a mely Francziaország délkeleti csúcsát a liguriai tenger mentében szegélyzi — mint széles csipke, melynek közbelső széle, a havas, örökös hó és jégtől fénylik, — e mellett van a mészkősivatag, mint szürkés lilaszinü hullámos, erezett széles mező, ezt szegi be az olaj-, narancs- és czitromfának csinos villákkal, élénk szinezetü községek, városok, várromok, erődökkel átszövött öve, mely a zöld szinnek szebbnél-szebb nuancait játszó, virággal, gyömölcscsel himzett, mintegy drágakövekkel ékitett czik-czakos karéjokban érintkezik az oly szeliden csillámló tengerrel; az egész pedig a végtelen láthatár legtisztább azurjához simul, pompás szinekben tündökölve a nap pazar fényében. Elragadó látvány annak, ki eddig nem látott csak vizzárdattükröt és tengerszemet.

Az emlitett havasok központjától nyugat felé az Alpes appenins hegyláncza vonul és szegélyzi a genuai tengeröblöt. Az egész hegység zöme jura-mész.

A tenger felé hajló nyulványai sürüen átszelvék tekervényes hasadékok, patakok és folyók által, melyek gyakran zuhatagokkal omolnak a tengerbe. A hegység felső nyulványai többnyire hátasok, ritkán emelkednek csúcsokba, néhol pedig szakadozottak. A tengerbe nyulók többnyire hirtelen meredélyekben szakadnak le, hol meztelen szirtfokok oldalain

vágtak ki utat. A vasut, mely Genuától Nizza felé vezet, több száz alaguttal furja keresztül e számtalan szirtbástyát, ugy, hogy a vonat ezen irányban egy óra alatt 15—20 alaguton halad keresztül, a kupékban pedig éjjel-nappal egyaránt ég a lámpa. Hogy a vasut létrehozatala itt mennyibe került? nem tudom, de hogy az a tenger alatti vasutnál nem lehet sokkal olcsóbb, az bizonyos.

A patakok és folyók vize a mészkőtől fehéres, a tengerbe ömölve pedig, ennek zöldjében a torkolatok körül világosabb, lassan elmosodó gyűrűket képez. A torkolatok néhol szélesebb völgyekké alakulnak, melyek a mészkősivatagból bőven lemosott iszap és porondból felrakódott, igen termékeny talajjal birnak. Ily termékeny és a tengerre nyiló völgytorkolatokban feküsznek helységek és városok : a franczia déli gyógyhelyek. Nizza a Paillon és Var folyók egybefüggő völgytorkolatából alakuló, aránylag terjedelmes fél medenczében fekszik, közvetlen a tenger partján, alig 6 méter magasságban a tenger szine felett. Medenczéjét a keleti, éjszaki s nyugati oldalról az Alpes maritimes hegység védfal gyanánt fogja körül és védi e három oldalról vonuló szelek ellen.

Nizzának ezen előnyös fekvése nagy befolyással van annak klimájára. Átlagos hőmérséke ugyanazon szélességi fok alatt fekvő vidékekénél jóval magasabb. Mig ugyanis Marseil átlagos évi hőmérséke 14·4 fok Cels., addig Nizzáé 15·7^0. Teisseyre 20 évi pontos figyelései szerint Nizzának hőmérséke hónapok szerint következő :

Januárban 8·4^0 Cels., februárban 9·1^0, márcziusban 11·0^0, áprilban 14·5^0, májusban 17·9^0, juniusban 21·7^0, juliusban 23·9^0, augusztusban 23·8^0; szeptemberben 20·6^0, októberben 17·0^0, novemberben 21·1^0, deczemberben 9·2^0.

Nyárban a hévmérő higanya ritkán emelkedik magasabbra 30 foknál, mig Párisban, Londonban (?) sőt Pétervártt néha

36 fokot ér el. E körülményben nyilvánul a tenger felől jövő légáramlatok enyhitő befolyása.

Az időjárás is aránylag igen kedvező. Egy évben szokott lenni 219 derült, 77 borus és csak 67 esős nap. Szél fú egy évben 88 napon, azon kivül mérsékelt és gyengén szeles nap van 26. A levegő tiszta s sajátszerüen átlátszó; ködöt ritkán észlelni, s ez is csak néhány perczig tart. Jég és dara 4 napon, sokszor azonban éveken át sem esik. Ritkán szokott havazni, s akkor is egy évben alig másfél napon át; a hó azonban mindjárt, a mint a földet éri, vagy nehány óra mulva elolvad. Sőt ritkaság, hogy az alsóbb hegyhátakat is több napon át hó boritja; a magasabbak azonban már gyakrabban, különösen januárban és februárban fehérednek a hótól. Ezek megett emelkednek az Alpes maritimes havas és jeges csúcsai. És valóban, ha az ember e fehér csúcsokat nem látná az itt lent tavaszinak tetsző napsugarakban fényleni, Nizzán, e nagyszerü üvegházban elfelejtené, hogy oda fenn dermesztő hideg van.

Nizzának kiválóan előnyös klimája mellett szól egyébiránt annak sajátszerü flórája is. Nizza kertjeiben és rétjein egész télen át illatoz az ibolya és rózsa, meg rezeda. A kamelia is szabadban a kertben virágzik. Számos virágboltokban egész télen át folyvást árulnak legszebb bokrétákat, pedig üvegházakat alig látni, s ha vannak is, nem kell őket füteni. Fris retket, salátát, káposztát, karfiolt és mindenféle fris zöldséget egész télen át látni a piaczon. April közepén a szabadban termett idei burgonyát eszik itt az ember, cseresnyét és epret május elején.

A növényzet legnagyobb contingensét kétség kivül az olajfa teszi, melynek bogyóiból a mindenütt olyan kedvelt asztali olajat nyerik; a bogyó azonban eledelül is szolgál; fája pedig kitünő tüzelésre. Azután következik a narancs- és

czitromfa, végül pedig a fige- és Eperfa. Egyéb gyümölcsfát már csak alárendelt mennyiségben látni, ellenben a szőlő nagy területeket foglal el.

A kertekben, parkokban és sétányokon mivelt növények a spanyolhoni s afrikai flórából valók. Ezek közt van mindenfaju kúszó növény, nagy választék szebbnél-szebb tobozosokból, különféle ilex faj, több válfaj salviából, berberis, abutilon, cantua, eugenia, ribes, Ujseelandból származó veronika sat.

A gyakran előforduló dísznövények közt kiemelhetők:

Néhány fa, u. m.: melaleuca, schinus molle vagy álborsfa, mely a sétányok és kertek szélein díszlik; továbbá acacia farnesiana Indiából; Ujhollandból származó ákáczok, mint a folyton virágzó longissima, acacia Julibrizin, acacia leptuphylla; az igen magasra növő lagerstroemia Chinából; araucaria excelsa, cedrus deodara Himalayáról; cypressus funebris és religiosa Chinából; számos, részben ritka válfaj tobzosokból, mint sequoia gigantea; az Ausztraliából származó eucalyptus fajai, mint eucalyptus globulus, floribundus és dioica; magnolia grandiflora Carolinából; laurus nobilis a Levantéből; laurus indica a canári szigetekről; cerasus lauro cerasus Trapezuntból; laurus tinus Spanyolhonból; azarero vagy portugáliai babér; evonymus japonicus és crategus glaber Japánból. A pálmafajok közül Nizzában legjobban tenyész: a Phoenix dactyla (dattolyapálma), sylvestris, humilis, chamerops excelsa, humilis, sinensis, khasyana, martiana, cycas revoluta Japanból szép harasztféle levelekkel; areca sapida és juboea spectabilis.

Néhány kisebb fa és bokor, nevezetesen: a Banks után Rosier de Banks-nak nevezett rózsafa, mely egész éven át virágzik és 20 méter magasságig is kuszik, mint a folyondár, a Braziliából származó, sárga virágu nicotiana glauca, mely sziklahasadékokban is terem, a hatalmas amerikai s ausztráliai prairie-fű, gynerium argenteum, salvia számos válfaja, a butylon strictum Braziliából, paeonia arborea, daphne indica, a dusan virágzó hibiscus mutabilis, a Kapról származó senecio venustus hatalmas fehér virágcsokrokkal, a sok sárga virággal diszlő cineraria populifolia a kanári szigetekről, a különben csak tropikus égalj alatt tenyésző fanemü solane-k, datura arborea nagy fehér harangvirággal és cassia tomentosa szép sárga virággal, mely mindkettő Chiliből származik, passiflora kermesina és edulis Braziliából Nizzán érő gyümölcscsel, a szép bugainvilla spectabilis Braziliából, a teremdiszitésre használt sparmania africana, a szép sárgavirágu osteospermum és az óriási hangához hasonlitó guidia simplex, mindkettő a Kapról, számos cactus-faj, a mélyen redőzött levelekkel diszitett eryobatrya, tacsonia Uj-Granadából, jocroma, bignonia, gladiolus, pitcairnia, chlidanthus fragrans Peruból, fabiana imbricata Chiliből, habrothamus Mexikóból, paulowna Péruból, lantana Délamerikából; az indiai linum trigynum és az előbbihez hasonlóan szobadiszitésre kedvelt ardisia crenata kis korallbogyókkal, különböző babfajok, erythrina cristagali, buddleya globosa, escallonia floribunda, számos egyéb szép és nemes növényt nem is emlitve.

Egyszerü verandák védelmében, sőt kertekben, melyek a keleti és nyugati szelek ellen védve vannak, majd nem ép oly vidoran tenyésznek a ritkább camelia-fajok, az Indiából

származó azale-k, a szintén indiai ficus elastica, balancium antarticum egy Oceaniából származó, fanagyságu haraszt, a fényes zöld levelekkel diszitett latannia borbonica, a banánok, kennediák, bignonia, rhododendron arboreum, nehány ritkább faj erica, mahonia, berberis, zamia horrida (Délafrikából) és ecallonia macrantha, melynek ágai még éjszaknak fekvő falakon is szép szőnyeget alkotnak sat.

A Nizzán mivelt gyöngéd dísznövények vidor tenyésztése s azon körülmény, miszerint nagyon érzékeny exoticus növények is ép oly jól tenyésznek, mint hazájukban, mutatja, hogy ha itt a tél inkább a tavaszhoz hasonlit is, a nyár azért korántsem rendkivül hő, és a klima általában nem mutat hirtelen nagy változásokat.

A város ugynevezett ó- és uj részből áll. Az ó résznek 5—6 emeletes ódon és elhanyagolt komor házai a régi várhegy lába körül össze vannak zsúfolva; sötét szennyes görbe utczái pedig oly keskenyek, hogy a szemközt lakók az ötödik emeleten is kezet foghatnak az utczán keresztül. Ellenben az uj városrész modern elegans palotái, tiszta világos házai, pompás uri villái s modern stilü templomai szép egyenes utczákat képeznek, melyek az egyik oldalon izléssel mivelt nyilvános parkok, vagy pálmával és mindenféle dísznövénynyel szegélyzett sétányok, a másik oldalon pedig a boltok fényes, csábitó kirakatai mellett, vagy platánoktól árnyékos boulevardokon, a házak előtt művészileg csoportositott virágoktól illatozó kisebb-nagyobb díszkertek között vezetnek el. Ezen szemlátomást terjedő s szépülő uj városrészben az idegenek tarka kosmopolitikus igen érdekes közönsége hullámzik, mig az ó városban a benszülött olasz-franczia vegyüléket képező nizzai néptörzs hemzseg, mely kézmüvesekből, hajósok, halászok, szatócsokból áll. A lakosságot 52.000-re teszik.

A saison alatt, részben egész éven át is itt lakó idegenek közt mondhatni a művelt világ minden nemzetisége s társadalmi osztályok szerint legtúlnyomóbb számban a magas arisztokraczia van képviselve.

Az idegenek ellátására nyitva áll a villákon kívül sok elegans fogadó, az ugynevezett penziókban pedig tehetőség szerint 7—20 frankért látják el az embert naponként. A fogadókban 15—300 frank is elkel egy nap. A restaurantokban fizet az ember egy ebédért 2—20 frankot.

A vendégek szórakozása felől gondoskodik a városi hatóság, az idegenek közt e czélból létező bizottsággal egyetemben. A mindennapi találkozás szinhelyén, a Jardin public-ban minden délután felváltva a városi vagy katonai zenekar működik 50 hangszerrel. Van két fényes társasági kör, cercles, a melyekben lehet olvasni, tánczolni, játszani, az egyiknek Skating-Ring-jében pedig aszfalton korcsolyázni. A carneval nagy szabásu, a lóversenyek 3 napon folynak. Esténként három szinház és egy lovarda szórakoztatja a közönséget, nappal pedig, ha az idő kedvező, sétálnak kocsin, lóháton vagy e nélkül, vagy kirándulnak a szabadba s vidékre, a hol a legváltozatosabb élvezetet és szórakozást lehet találni.

Most azonban azt hiszem, már erdőről is kellene beszélnem. Hiszen szaktársakkal szeretném közölni ez igénytelen karczolataimat, és eddig inkább csak szép városról és vidékről beszéltem. De mikor itt közelben erdő nincsen, mi érdekelje hát az erdészt?

A régi várhegy jó kilátást nyit a tengerre, városra s a messze vidékre. Onnan nézegettem a havasokat és a mivelt mező megett elterülő mészkőtengert, talán felfedezek benne valami erdőfélét. Láttam, hogy a szürkés olajfaligetek felső szélein néhol mintha élénkebb zöld fák is terjednének, a mi

nyilván nem lehet más, mint fenyő. Ezt közelről akarván látni, elmentem oda. Az igaz, messze van, de a ki a máramarosi erdőkben járt, ennek minden közelnek látszik.

A városból rendes szekérut vezet a hegyekre. Az ut is mészkőből lévén készitve, a jártabb helyeken annyira kopik, hogy a por néha arasznyi magas lávaként enged és omlik vissza a kerékvágásba és emberi vagy állati nyomba. A por fehérsége vakitja a szemet, és az emelkedő porfelleg neheziti a lélekzetet.

Az ember majdnem megunja a menést, ha jobbra-balra nem akadnának gyönyörködtető látványok. Az utat két oldalról bekeritő vékony magas mészkőfalak itt-ott fényes vasrácsozaton át bepillantást engednek a város körül az előhegyek alsó oldalain s kies völgyeiben elterjedő kertjeibe, a hol sima pázsit üde zöldjén és a dús növényzet virágain, illatán az ember érzékei nyugalmat és élvet, a lehangolt kedély pedig vigaszt találnak. Sok száz kert mellett halad el az ember, és mindegyik szép, a maga nemében sajátszerü képet nyujt, mely szomszédaival ugyszólván versenyez szépségben és kiállitásban. Nem is kertek azok, hanem csupa izlésteljes parkok. Növényzetük és berendezésük változik, a mint síkon, dombon, völgyben feküsznek, vagy vad sziklás meredélyek szeliditésére szolgálnak. A simára nyirt pázsit szines porond-utak által mezőkre van osztva, melyek szabályosan nyesett élő-sövényekkel, pálmákkal vagy az annyira kedvelt czyprusokkal vannak szegélyezve. A pázsitot azonkivül virágszigetek diszitik művészileg alakitott csoportokban, vagy pedig izléssel nevelt ligetek, melyekből a villák élénk szinü épületei emelkednek ki. Minden részlete ez emberi alkotásoknak eszélyt és izlést tanusit. Ily villákba vonul vissza a módos ember, ha kifáradt törekvéseiben, vagy megunta a nagy világ zaját, hogy itt az örökös tavasz földjén nyugalmat és élvezetet találjon.

A mint a hegyeken feljebb haladunk, a válogatott dísznövények helyett hasznos fákat találunk szabálytalan idomu földrészleteken, a hol a stil szerint épitett villák helyett egyszerübb házak rejtőznek a vén terebélyes olajfák közt. A föld itt lejtős kezd lenni, és hogy a viz el ne mossa, támasztó falakkal emelik vizszintes helyzetbe, hogy igy megvédve s gyarapodva táplálhassa a beléje ültetett gyümölcsfákat és veteményeket. Mintegy garádicsok felső lapján lévő földszalagok ezek, melyeket a Nizzard a terebélyes olajfák árnyékában kapával mivel. Beveti gabonanemüekkel, hüvelyes veteményekkel vagy beülteti burgonyával, káposztával és egymástól egykét lépésre álló sorokban még szőlőt is termeszt benne.

Ily földmivelő tanyák, ép ugy mint a villák, széles övben környezik a várost, csak hogy a tanyák öve már a villák övén felül van és sokkal szélesebb. Három-négy óráig megy az ember közöttük és alig várja, hogy keresztül hatoljon rajtuk. Feljebb haladva, a talaj mindig sekélyebb lesz, a földszalagok keskenyebbek, mig végre annyi földet sem lehet már összekaparni, hogy érdemes volna a munkára. *Forberger János.*

(Vége köv.)

Az erdőőri szakiskolák kérdéséhez.

Tisztelt szerkesztőség! Megengedi, hogy a juliushavi füzetben történt kijelentése alapján az erdőőri iskola felállitása ügyében, a Vértes aljáról és vidékéről némi hangulatot a t. szerkesztőség tudomására juttassak.

Ezer meg ezer köszönni-valójok van az erdőgazdaság körében foglalkozóknak, és általában az erdőbirtokosoknak is, az országos erdészeti egyesület által kifejtett működésért és minden olyan ügyért, mit az egylet akar az erdőgazdaság, akár a vadászat érdekében, tiz év óta létrehozott.